

Við þurfum að gera betur

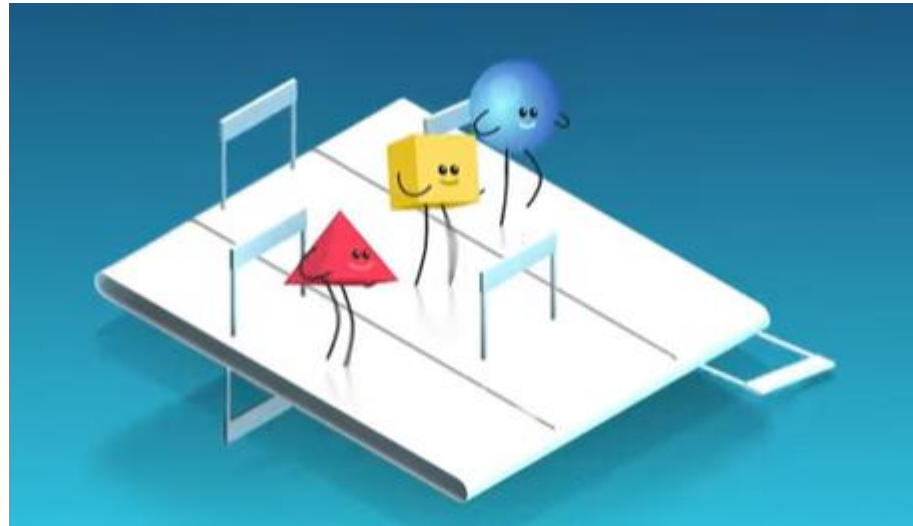
Skilar samkeppnin okkur samkeppnishæfu matarverði
Opinn fundur Félags atvinnurekenda 27. febrúar 2025

Páll Gunnar Pálsson

Sjá einnig [pistil nr. 2/2025](#), á heimasíðu eftirlitsins

Við þurfum að gera betur

1. Hlusta þarf á hagsmuni neytenda og bænda af virkri samkeppni.
2. Afnema þarf gildandi undanþágur frá samkeppnisreglum.
3. Útfæra þarf vernd íslensks landbúnaðar þannig að virk samkeppni þrífist.
4. Tryggja þarf samkeppni í innflutningi og annarri matvæla- og drykkjarvöruframleiðslu.
5. Draga þarf úr aðgangshindrunum í smásölu.
6. Efla þarf samkeppni í flutningum.
7. Opinber umfjöllun um verðhækkanir getur farið gegn samkeppnislögum.

Við þurfum að gera betur

1. **Hlusta þarf á hagsmuni neytenda og bænda af virkri samkeppni.**
2. Afnema þarf gildandi undanþágur frá samkeppnisreglum.
3. Útfæra þarf vernd íslensks landbúnaðar þannig að virk samkeppni þrífist.
4. Tryggja þarf samkeppni í innflutningi og annarri matvæla- og drykkjarvöruframleiðslu.
5. Draga þarf úr aðgangshindrunum í smásölu.
6. Efla þarf samkeppni í flutningum.

- Fyrstu samkeppnislögin urðu til við þrýsting frá bændum
- Könnun á meðal bænda sýnir erfiða samningsstöðu
- Samrunamál: Skilyrði til verndar bændum og neytendum

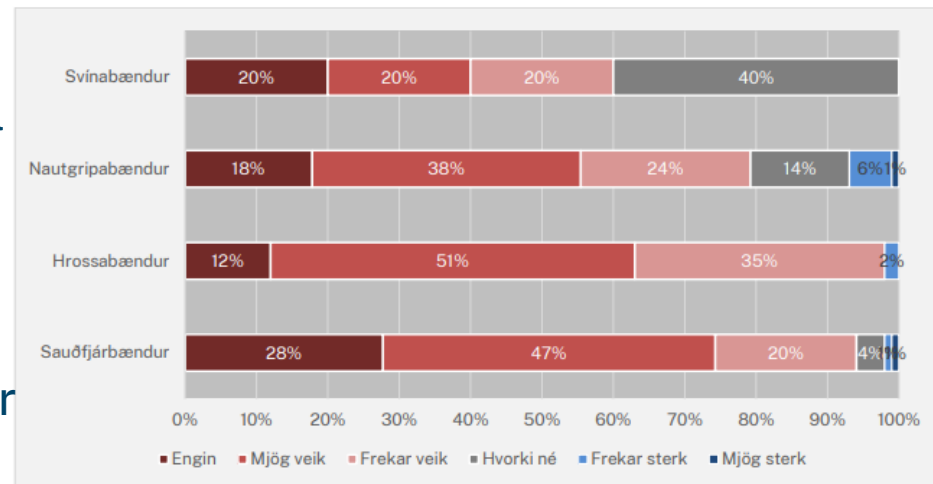
Dæmi um úrlausnir og itarefni:

- Ákvörðun um samruna Norðlenska, Kjarnafæðis og SAH (nr. 12/2021) – [Slóð](#)
- Skýrsla – Viðhorf bænda og neytenda til samkeppni á mörkuðum búvara (4/2022) – [Slóð](#)

Við þurfum að gera betur

1. **Hlusta þarf á hagsmuni neytenda og bænda af virkri samkeppni.**
2. Afnema þarf gildandi undanþágur frá samkeppnisreglum.
3. Útfæra þarf vernd íslensks landbúnaðar þannig að virk samkeppni þrífist.
4. Tryggja þarf samkeppni í innflutningi og annarri matvæla- og drykkjarvöruframleiðslu.
5. Draga þarf úr aðgangshindrunum í smásölu.
6. Efla þarf samkeppni í flutningum.
7. Opinber umfjöllun um verðhækkanir getur farið gegn samkeppnislögum.

- Fyrstu samkeppnislögin urðu til við þrýsting frá bændum
- Könnun á meðal bænda sýnir erfiða samningsstöðu
- Samrunamál: Skilyrði til verndar bændum og neytendum

Mynd 16: Svör við spurningunni „Hversu sterka eða veika telur þú samningsstöðu bænda almennt vera gagnvart afurðastöðvum hvað varðar afurðaverð og önnur kjör?“

Dæmi um úrlausnir og itarefni:

- Ákvörðun um samruna Norðlenska, Kjarnafæðis og SAH (nr. 12/2021) – [Slóð](#)
- Skýrsla – Viðhorf bænda og neytenda til samkeppni á mörkuðum búvara (4/2022) – [Slóð](#)

Við þurfum að gera betur

1. Hlusta þarf á hagsmuni neytenda og bænda af virkri samkeppni.
2. **Afnema þarf gildandi undanþágur frá samkeppnisreglum.**
3. Útfæra þarf vernd íslensks landbúnaðar þannig að virk samkeppni þrífist.
4. Tryggja þarf samkeppni í innflutningi og annarri matvæla- og drykkjarvöruframleiðslu.
5. Draga þarf úr aðgangshindrunum í smásölu.
6. Efla þarf samkeppni í flutningum.
7. Opinber umfjöllun um verðhækkanir getur farið gegn samkeppnislögum.

- 2004: Undanþágur fyrir mjólkurafurðastöðvar
- 2024: Undanþágur fyrir kjötafurðastöðvar
- Frumvarp um afnám undanþágu fyrir kjötafurðastöðvar
- Undanþágur kjötafurðastöðvanna einnig fyrir dómi
- Lærdómur: Brot MS

Dæmi um úrlausnir og ítarefni:

- Álit SE – Opinberar samkeppnishömlur í mjólkuriðnaði (álit nr. 1/2006) - [Slóð](#)
- Álit SE – Skaðleg samþjöppun í mjólkuriðnaði (álit nr. 1/2009) - [Slóð](#)
- Umsögn SE til atvinnuveganeftirlits Alþingis, vegna breytts frumvarps (20. mars 2024) - [Slóð](#)
- Umsögn SE til matvælaráðuneytis, vegna athugunar ESA á undanþágum (19. júní 2024) - [Slóð](#)
- Frétt: Samkeppniseftirlitið áfrýjar dómi Héraðsdóms Reykjavíkur (2. desember 2024) - [Slóð](#)
- Frétt SE: Hæstiréttur staðfestir 480 m.kr. sekt á MS vegna alvarlegra brota (4. mars 2021) - [Slóð](#)

Við þurfum að gera betur

1. Hlusta þarf á hagsmuni neytenda og bænda af virkri samkeppni.
2. Afnema þarf gildandi undanþágur frá samkeppnisreglum.
- 3. Útfæra þarf vernd íslensks landbúnaðar þannig að virk samkeppni þrífist.**
4. Tryggja þarf samkeppni í innflutningi og annarri matvæla- og drykkjarvöruframleiðslu.
5. Draga þarf úr aðgangshindrunum í smásölu.
6. Efla þarf samkeppni í flutningum.
7. Opinber umfjöllun um verðhækkanir getur farið gegn samkeppnislögum.

- Framleiðslu- og samkeppnishvetjandi stuðningur í stað tollverndar
- Huga þarf að fyrirkomulagi við útboð tollkvóta og þátttöku kjötafurðastöðva
- Ekki tolla án málefnalegs rökstuðnings (mats á samkeppnislegum áhrifum)

Dæmi um úrlausnir og ítarefni:

- Álit samkeppnisráðs – Samkeppnishamlandi ákvæði í lögum og reglum um innflutning á grænmeti (nr. 1/2001) – [Slóð](#)
- Skýrsla SE – Öflug uppbygging, opnun markaða og efling atvinnustarfsemi, **bls. 12. og 83.** (Nr. 2/2008) – [Slóð](#)
- Umsögn SE til Alþingis vegna frumvarps er varðaði úthlutun tollkvóta (14. mars 2012) – [Slóð](#)
- Umsögn SE til Alþingis, vegna frumvaps er varðaði úthlutun tollkvóta (11. desember 2020) – [Slóð](#)
- Kynning SE á fundi Þjóðhagsráðs, **ábendingar og ályktanir á þremur síðustu glærum** (9. febrúar 2023) – [Slóð](#)

Við þurfum að gera betur

1. Hlusta þarf á hagsmuni neytenda og bænda af virkri samkeppni.
2. Afnema þarf gildandi undanþágur frá samkeppnisreglum.
3. Útfæra þarf vernd íslensks landbúnaðar þannig að virk samkeppni þrífist.
- 4. Tryggja þarf samkeppni í innflutningi og annarri matvæla- og drykkjarvöruframleiðslu.**
5. Draga þarf úr aðgangshindrunum í smásölu.
6. Efla þarf samkeppni í flutningum.
7. Opinber umfjöllun um verðhækkanir getur farið gegn samkeppnislögum.

Mikil samþjöppun á meðal birgja síðustu ár – virkja þarf samkeppni

- 1) Innflytjendur mega ekki girða fyrir samhliða innflutning
- 2) Engir samkeppnishamlandi samningar um einkakaup eða tryggðarkjör
- 3) Ekkert samkeppnishamlandi samráð um framstillingu í verslunum

Dæmi um úrlausnir og ítarefni:

- Ákvörðun SE um samruna ÍSAM, Ó.Johnson & Kaaber o.fl. – Sátt um skilyrði (nr. 36/2021) - [Slóð](#)
- Um samhliða innflutning sjá kafla 4 í skýrslu SE um viðskiptasamninga birgja (nr. 1/2008) - [Slóð](#)
- Um samhliða innflutning sjá ákvörðun framkvæmdastjórnar ESB - Mondelēz (23. maí 2024) - [Slóð](#)
- Um einkakaupasamninga og tryggðarkjör sjá kafla 3 í skýrslu SE um viðskiptasamninga birgja (nr. 1/2008) - [Slóð](#)
- Sátt við Ölgerðina og CCEP – samkeppnishömlur við framstillingu í hillum verslana (nr. 31/2020) - [Slóð](#)

Við þurfum að gera betur

1. Hlusta þarf á hagsmuni neytenda og bænda af virkri samkeppni.
2. Afnema þarf gildandi undanþágur frá samkeppnisreglum.
3. Útfæra þarf vernd íslensks landbúnaðar þannig að virk samkeppni þrífist.
4. Tryggja þarf samkeppni í innflutningi og annarri matvæla- og drykkjarvöruframleiðslu.
- 5. Draga þarf úr aðgangshindrunum í smásölu.**
6. Efla þarf samkeppni í flutningum.
7. Opinber umfjöllun um verðhækkanir getur farið gegn samkeppnislögum.

- 1) Staða Haga – Verðstefna Bónuss og undirverðlagning
- 2) Samningar við birgja feli ekki í sér lóðrétt samráð
- 3) Verðmunur í viðskiptum birgja við smásöluverslanir
- 4) Innkoma nýrra aðila erfið, sbr. skilyrði í samrunum dagvöru- og eldsneytisfyrirtækja

Dæmi um úrlausnir og ítarefni:

- Ákvörðun SE um brot Haga á samkeppnislögum, undirverðlagning (nr. 64/2008) - [Slóð](#) Dómur Hæstaréttar (18. nóvember 2010) - [Slóð](#)
- Frétt – Hæstiréttur staðfesti sektir á móðurfélag Síldar og fisks og Matfugls (27. nóvember 2014) - [Slóð](#)
- Skýrsla SE um verðþróun og samkeppni á dagvörumarkaði – **Hluti III um verð og viðskiptakjör** (nr. 1/2012) - [Slóð](#)
- Skýrsla SE – Leiðbeining um samkeppni á dagvörumarkaði – **Kaflí 5 um viðskiptasamninga birgja** (nr 1/2015) - [Slóð](#)
- Sátt við Haga vegna kaupa á Olíuverzlun Íslands – frétt (11. september 2019) - [Slóð](#)
- Sátt við N1 (nú Festi) um vegna kaupa á Festi – frétt (nr. 30. júlí 2018) - [Slóð](#)
- Festi viðurkennir brot og greiðir sekt – frétt (ákvörðun nr. 28/2024) - [Slóð](#)

Við þurfum að gera betur

1. Hlusta þarf á hagsmuni neytenda og bænda af virkri samkeppni.
2. Afnema þarf gildandi undanþágur frá samkeppnisreglum.
3. Útfæra þarf vernd íslensks landbúnaðar þannig að virk samkeppni þrífist.
4. Tryggja þarf samkeppni í innflutningi og annarri matvæla- og drykkjarvöruframleiðslu.
5. Draga þarf úr aðgangshindrunum í smásölu.
- 6. Efla þarf samkeppni í flutningum.**
7. Opinber umfjöllun um verðhækkanir getur farið gegn samkeppnislögum.

- Samráðsbrot Samskipa - viðurkenning Eimskips
- Álit til stjórnvalda og fyrirtækja
 - Tryggja aðgengi keppinauta að hafnaraðstöðu
 - Skapa aðstæður fyrir aukna samkeppni í landflutningum
 - Skapa aukið aðhald gagnvart nýrri eða sértækri gjaldtöku í flutningum

Dæmi um úrlausnir og ítarefni:

- Upplýsingasíða vegna brota Samskipa og Eimskips (ákvörðun nr. 33/2023) – [Slóð](#)
- Álit SE – Leiðir til að efla samkeppni á flutningamarkaði (álit nr. 1/2023) – [Slóð](#)

Við þurfum að gera betur

1. Hlusta þarf á hagsmuni neytenda og bænda af virkri samkeppni.
2. Afnema þarf gildandi undanþágur frá samkeppnisreglum.
3. Útfæra þarf vernd íslensks landbúnaðar þannig að virk samkeppni þrífist.
4. Tryggja þarf samkeppni í innflutningi og annarri matvæla- og drykkjarvöruframleiðslu.
5. Draga þarf úr aðgangshindrunum í smásölu.
6. Efla þarf samkeppni í flutningum.
7. **Opinber umfjöllun um verðhækkanir getur farið gegn samkeppnislögum.**

- Samkeppnislögin setja keppinautum og samtökum þeirra skorður.

Dæmi um úrlausnir og ítarefni:

- Frétt – Opinber umfjöllun keppinauta og hagsmunasamtaka þeirra getur farið gegn samkeppnislögum (18. desember 2024) - [Slóð](#)
- Leiðbeiningarsíða – Hagsmunasamtök fyrirtækja og samkeppnisreglur – Spurt og svarað - [Slóð](#)

